

BLAGOJE
BERSA
1873—1934.

ŽIVOT I DJELO

IZLOŽBA
10. prosinca 1973. — 13. siječnja 1974.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE — ZAGREB

BLAGOJE

BERSA

1873—1934.

ŽIVOT I DJELO

IZLOŽBA

10. prosinca 1973. — 13. siječnja 1974.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE — ZAGREB

GRADU ZA OVU IZLOŽBU POSUĐUJU OVE USTANOVE I OVI
FOJEDINCI:

- DRUŠTVO HRVATSKIH SKLADATELJA (kratica: DHS)
- HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD (HGZ)
- HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ (HŠM)
- INSTITUT ZA ANATOMIJU (IA)
- INSTITUT ZA KNJIŽEVNOST I TEATROLOGIJU JAZA (IKT JAZU)
- MUZEJ GRADA ZAGREBA (MGZ)
- MUZIČKA AKADEMIJA, ARHIV (MA)
- NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA (NSB)
- DR. JOSIP NAGY (NY)
- OPĆINA DUBROVNIK (OD)
- JOSIP POLJAN, ak. kipar
- POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE (PMH)
- DOBRILA (rođ. SAMBUK) I DR. PETAR SMIRČIĆ (SĆ)
- DR. LOVRO ŽUPANOVIĆ, skladatelj i muzikolog

IZBOR, STRUČNA OBRADBA GRAĐE I TEKST KATALOGA:
DR. LOVRO ŽUPANOVIĆ

Tisak: Medicinska naklada, Zagreb, Šalata bb

BLAGOJE

BERSA

1873—1934.

ŽIVOT I DJELO

IZLOŽBA

10. prosinca 1973. — 13. siječnja 1974.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE — ZAGREB

GRAĐU ZA OVU IZLOŽBU POSUĐUJU OVE USTANOVE I OVI
POJEDINCI:

- DRUŠTVO HRVATSKIH SKLADATELJA (kratica: DHS)
- HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD (HGZ)
- HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ (HŠM)
- INSTITUT ZA ANATOMIJU (IA)
- INSTITUT ZA KNJIŽEVNOST I TEATROLOGIJU JAZA (IKT JAZU)
- MUZEJ GRADA ZAGREBA (MGZ)
- MUZIČKA AKADEMIJA, ARHIV (MA)
- NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA (NSB)
- DR. JOSIP NAGY (NY)
- OPĆINA DUBROVNIK (OD)
- JOSIP POLJAN, ak. kipar
- POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE (PMH)
- DOBRILA (rođ. SAMBUK) I DR. PETAR SMIRČIĆ (SČ)
- DR. LOVRO ŽUPANOVIĆ, skladatelj i muzikolog

IZBOR, STRUČNA OBRADBA GRAĐE I TEKST KATALOGA:
DR. LOVRO ŽUPANOVIĆ

Tisak: Medicinska naklada, Zagreb, Šalata bb

Lovro Županović

Dalmacija. Ljetni o podne. Veliki
sunce, sparina. — Seljaci radci i kje-
vaju. — Podne je! Zvona zvone. Ve-
ličajna mriana "Gloria" (Trabe i tona
boni o drugor za Galeriji). — Umorno
pjevajući seljaka. Kavalstani
po legnu. Podne mi mir. Ispokojnost i
vedrina. Daleki zvuk justinskih frale
(ivojnicar).

Program "Sunčanih polja" (faksimil rukopisa)

Stotinu godina navršit će se 21. prosinca 1973. od rođenja hrvatskog glazbenika BLAGOJA BERSE (Dubrovnik 1873. — Zagreb 1934), koji je posebice svojim skladateljskim opusom — naročito glazbenom dramom *Oganj* (Beč 1905—1908, praizvedba u Zagrebu 12. siječnja 1911) — obilježio stvarni početak hrvatske glazbene Moderne. Postavši tako njezinim začetnikom a potom i promicateljem kako na stvaralačkom tako (od g. 1922) i na pedagoškom području, Bersa se u hrvatsku i jugoslavensku glazbenu kulturu utkao kao jedan od najznačajnijih i kova njezinog višestoljetnog opstojanja.

Zato je potpuno razumljivo da je jedna od akcija Odbora za proslavu skladateljeve stote obljetnice rođenja bila usmjerena i na organiziranje izložbe o njegovu životu i djelu. Jer je upravo takva manifestacija, po prirodi svog izražavanja, uvijek neobično prikladna da zaokruženo, sugestivno i sasvim precizno (a na temelju postojeće dokumentacije) približi ne samo nečiju ljudsku komponentu nego i specifičan svijet njegovih unutrašnjih preokupacija.

Bersa je glazbenoj umjetnosti predano služio punih 40 godina. U tom vremenskom rasponu on je kao skladatelj stvorio opus o kojem nekoliko djela označavaju vrlo visoki domet razvoja naše glazbene misli (npr. već spomenuti *Oganj*, pa antologijska solo-popijevka *Seh duš dan*, zatim monumentalna orkestralna apoteoza *Sunčana polja* te ljupko djelo za glasovir *Na način starih »Airs de ballet«*); kao glazbeni pedagog on je, pak, odgojio brojne učenike (npr. R. Matza, M. Pozajića, Z. Grgoševića, B. Kunca, I. Prišlina, M. Spillera, B. Papandopula, J. Vrhovskoga, Z. Bradića, M. Cipru, M. Magdalenića, I. Brkanovića, N. Hercigonju, S. Zlatića i dr.) koji — oplodeni Učiteljev'm idejama — danas djeluju (ili su djelovali) kao istaknuti predstavnici naše glazbene stvarnosti.

Trajući tako preko njih i svog skladateljskog djela i u ovo naše vrijeme, on ovom izložbom postaje bliži svima: i onima koji su ga poznavali, i onima koji su za njega tek samo čuli. A građa će ove izložbe začuditi i jedne i druge: dokumenti, naime, koji prezentiraju skladateljev životni i stvaralački put počam od dubrovačkih Pila pa preko Beča do Zagreba i njegovog Mirogoja, dobrim su dijelom dosad bili skoro nepoznati javnosti. Zahvaljujući svima koji su omogućili njihovo prezentiranje — najveće priznanje valja odati bračnom paru Dobrili (rod. Sambuk, nećakinji Bersine supruge) i njez'nu suprugu dr. Petru Smirčiću kako na višegodišnjem predanom čuvanju brojnih stvarnih uspomena na svog velikog rodaka tako i na spremnom ustupanju svega što bi ga moglo zaista autentično predstaviti i ovom građu i ovoj naciji. Bez tih priloga ova bi izložba bila vrlo, vrlo siromašna. Ovakvo stoji i kao cjelina uzbudljive sadržajnosti i

kao putokaz u Bersinu sutrašnjicu, u kojoj bi on trebao biti što manje legendom a što više aktivnim sudionikom naše glazbene stvarnosti.

Dr. Lovro Županović

POPIS IZLOŽAKA

ŽIVOT I DJELO BLAGOJA BERSE

BLAGOJE BERSA (fotografija)

(1873—1934)

I. razdoblje: 1873—1899.

(Dubrovnik, Zadar, Beč, Trst, Zagreb, Beč)

1. DUBROVNIK oko g. 1873.
2. RODITELJI B. BERSE:
 - a) Iva pl. Bersa (1833—1909), otac SC
 - b) Filomena rod. dei Medici (? —1918), majka SC
3. MATIČNA KNJIGA ROĐENIH, BERSA prvi po redu
4. KUĆA U DUBROVNIKU na Pilama u kojoj je rođen B. Bersa
5. ZADAR oko g. 1881. PMH
6. ULOMCI PRVE OPSEŽNIJE SKLADBE B. BERSE, intermezza u jednom činu »LA SERVA PADRONA« (»Služavka gospodarica«), op. 2, nastalog u Zadru NSB
7. ZAGREB oko g. 1893. PMH
8. ZGRADA NARODNOG ZEMALJSKOG GLAZBENOG ZAVODA (danas Hrvatski glazbeni zavod) u kojem je Bersa pohađao glazbenu školu od 1893. do 1896.
9. NEKI OD BERSINIH UČITELJA u glazbenoj školi:
 - a) Ivan Zajc (1832—1914), učitelj iz glasovira i (privatno) iz kompozicije MGZ
 - b) Antun Stöckl (1851—1902), učitelj iz glazbene teorije HGZ
10. IZ DOBA BERSINA POHAĐANJA TE ŠKOLE:
 - a) školske zadaće SC
 - b) radovi iz kontrapunkta (2 arka) SC
 - c) zadaća iz oblikoslovlja (s ocjenom »odličan« i potpisom A. Stöckla) SC
 - d) bilježnica s raznim skicama, među njima i za »Jelku« SC
 - e) dozvola Ravnateljstva škole Bersi da smije nastupiti kao pratilac na koncertima violoncellista H. Geigera, profesora škole HGZ

- f) arak s godišnjim ocjenama Berse za šk. god. 1894/95 (ocjena 1 je odličan a 5 nedovoljan) HGZ
11. NEKE OD SAČUVANIH BERSINIH SKLADBI iz tih godina:
- »Mio povero amor«, solo-pop. (1893), izvornik NSB
 - »Ballabile«, za glasovir (1894), izvornik NSB
 - »Trio«, za viol., vcl. i glas. (polagani stavak, 1895), izv. SC
 - »Die Verlass'ne«, solo-pop. (1895), izv. SC
 - »B'o bi (!) reko«, solo-pop. (1896), izv. NSB
12. BEČ s kraja XIX. stoljeća SC
13. ZGRADA BEČKOG KONZERVATORIJA u kojem je Bersa studirao kompoziciju od 1896. do 1899. SC
14. IZ DOBA BERSINA STUDIJA U BEČU:
- skladateljeva fotografija iz tog vremena SC
 - Schulschein (školska potvrda) za šk. god. 1896/97. SC
 - dvije bilježnice s glazbenim skicama SC
 - dva lista glazbenih skica SC
 - dva lista skica za skladateljevu prvu operu »Jelka« SC
 - poprsje skladatelja, rad njegova brata Bruna (1863—1932) SC
15. NEKE OD SAČUVANIH BERSINIH SKLADBI iz tih godina:
- »Menuet«, za gud. kvartet (1896), izvornik NSB
 - dvije sonate za glasovir (u C-duru i u f-molu, 1897), izv. NSB
 - »Hamlet«, simf. pj. (gl.s. izv., ork. partitura, 1897), izv. NSB
 - prvi stavak cjelovito neostvarene i nedovršene »Simfonije u c-molu«, op. 25, naknadno preimenovan u »Dramatsku Ouver-turu« (glas. izvadak, 1898), izv. NSB
 - »Tema con variazioni«, za glasovir (1899), izv. NSB
 - »Nun lobet Herrn in seinen Knecht«, motet za mješ. zb. (Bersina klauzurna radnja na diplomskom ispitu, 1899), izv. NSB
 - »Andante sostenuto«, skladba s kojom je Bersa završio studij i koja je pod njegovim ravnanjem bila javno izvedena (glas. izv., ork. partitura kojoj nedostaju str. 21—22, 1899), izv. NSB SC
 - opaske bečkog kapelnika Tittela s pokusa tog djela koje je Bersa sačuvao uz ork. partituru SC
16. DIPLOMA O ZAVRŠETKU BERSINA STUDIJA na bečkom konzervatoriju SC
17. HVAR s kraja XIX. stoljeća, u kojem je Bersa — kod brata Vladimira — proveo praznike nakon diplome (ali i kasnije često boravio) te upoznao svoju buduću suprugu Luciju (Lucy) Sambuk SC
18. LUCIJA (LUCY) SAMBUK (1882—1964) iz tih dana SC

19. RAZGLEDNICA BERSE LUCIJI (sa slikom Bečke opere) nakon povratka u Beč SC
20. BERSA U SVOJOJ RADNOJ SOBI S KRAJA g. 1899. SC
21. JEDNA OD BERSINIH RAZGLEDNICA LUCIJI s kratkom glazbenom pitalicom SC
22. BERSINA FOTOGRAFIJA S POSVETOM LUCIJI SAMBUK SC

II. razdoblje: 1899—1919.

(Sarajevo, Split, Graz, Osijek, Beč)

- SARAJEVO početkom XX. stoljeća (s Bersine razglednice Luciji Sambuk), u kojem je skladatelj djelovao g. 1900. kao zborovođa HPD »Trebević« SC
- IZ GODINE DJELOVANJA U TOM GRADU:
 - fotografija B. Berse SC
 - skladateljeva adresa u Sarajevu (rukop's Lucije Sambuk) SC
 - Ilidža, gdje je Bersa (prema svojim kasnijim »Uspomenama«) priredio koncert s HPD »Trebević« SC
 - dvije kompozicijske skice, nastale u Sarajevu SC
 - Silvije Strahimir Kranjčević (1865—1908), jedan od Bersinih prijatelja iz tih dana
 - Bersa sa zaručnicom Lucijom (fotografija vjerojatno iz tog doba) SC
- SPLIT početkom XX. stoljeća (s Bersine razglednice Luciji), u kojem je skladatelj djelovao g. 1901. kao zborovođa HPD »Zvonimir« SC
- IZ GODINE DJELOVANJA U TOM GRADU:
 - kuća u kojoj je Bersa stanovao (njegova oznaka Luciji) SC
 - skladatelj kao dirigent HPD »Zvonimir«, karikatura njegova prijatelja A. Uvodića SC
 - Bersa u društvu s dr. Josipom Nagyjem i ?, snimak kraj Fontane na splitskoj Obali SC
 - tri kompozicijske skice i nedovršeno »skazanje u III. diela« »Bacanzlia« iz dana boravka u Splitu SC
- SREČKO ALBINI (1869—1933), prijatelj i nesebični zaštitnik Berse u tim danima, a i kasnije IKT
- »JELKA«, opera u 2 čina, započeta g. 1896. a završena g. 1901.:
 - glasovirski izvadak, izvornik NSB
 - ork. partitura Intermezza iz te opere, izv. NSB

7. CERTIFICATO MATRIMONIALE (Vjenčanica) B. Berse: Hvar, 19. VIII. 1901. SC
8. OSTALI STAVCI cjelovito neostvarene i nedovršene »Simfonije u c-molu«, op. 25, svi iz g. 1902.:
 - a) drugi, naknadno preimenovan u »Idilu« (glas. izv. i ork. part.), izv. NSB
 - b) treći, naknadno preimenovan u »Capriccio-scherzo« (glas. izv. i ork. part.), izv. NSB
 - c) četvrti, »Finale« (glas. skica i prvih 10 stranica ork. part.), izv. NSB
9. PRVOBITNI PROGRAMNI NASLOVI stavaka istog djela na prvoj stranici 1. stavka, na koju je Bersa naknadno naljepio novu s naslovom »Dramatische Ouverture op. 25« NSB
10. GRAZ početkom XX. stoljeća, u kojem je skladatelj djelovao kao dirigent-volonter u sezoni 1902/03. PMH
11. NEKE OD SKLADBI, stvorene u Grazu:
 - »Zaljubljeni luđak«, solo-pop. (1902), izv. NSB
 - »O lache nicht«, solo-pop. (1903), izv. NSB
 - »Notturmo«, za glasovir (1903), izv. NSB
 - »Mein süsßes Lieb«, solo-pop. (1903), izv. NSB
 - »Auf den Wällen Salamanka's«, solo-pop. (1903), izv. NSB
 - »Duhaj vjetre«, solo-pop. (1903), izv. NSB
 - »Oj sancí, vi šareni sancí«, solo-pop. (1903), izv. NSB
 - »Robinjica«, solo-pop. (1903), izv. NSB
12. BEČ početkom XX. stoljeća, u kojem Bersa — s manjim stankama — boravi od g. 1903. do g. 1919.
13. IZ PRVIH DANA TOG VIŠEGODIŠNJEG BORAVKA:
 - a) Lucija i Blagoje Bersa (najranija sačuvana supružnička fotografija) SC
 - b) Bersa u radnoj sobi SC
 - c) Bersa sa suprugom, majkom i sestrom Danicom SC
 - d) Bersa u društvu svojih bečkih prijatelja, inače naših ljudi SC
14. PAULA WÜRTH, recitatorica s kojom je Bersa (preporukom Albinija i u angažmanu impresarija Müllera) kao glasovirač i dirigent održao niz melo-dramatskih koncerata po Njemačkoj, Švicarskoj i Češkoj (listopad 1904 — ožujak 1905)
15. JEDINA SAČUVANA BERSINA RAZGLEDNICA s te turneje: pozdrav supruzi iz Strassburga SC
16. IZVORNICI MONO-MELODRAMA B. BERSE, nastalih na toj turneji za P. Würth, sačuvani kao glasovirski izvaci:
 - a) »Saloma« NSB

- b) »Frou-frou« NSB
 - c) »Die vier Temperamente« NSB
 - d) »Die rote Anna« NSB
17. NASLOVNE STRANICE prve, četvrte, šeste i zadnje bilježnice DNEVNKA, koji je Bersa počeo pisati (na talijanskom jeziku) 28. XII. 1904. te ga s (većim ili manjim) prekidima vodio do 8. V. 1933. NSB
 18. DVIJE FOTOGRAFIJE UNUTRAŠNJOSTI jednog od Bersinih stanova u Beču SC
 19. DVIJE FOTOGRAFIJE BERSE u društvu svojih prijatelja u Beču SC
 20. RAD NA GLAZBENOM ROMANU »RASKOLNIKOV« u to vrijeme:
 - a) nacrt Ugovora sa S. Albinijem i R. Pohlom SC
 - b) libreto R. Pohla SC
 - c) bilježnica Berse sa zapažanjima o likovima djela SC
 - d) vlastoručni prijepisi skladbi ruskih autora u studijske svrhe SC
 - e) glazbene ideje za to djelo NSB
 21. »OGANJ« (»DER EISENHAMMER«), drugo glazbeno-scensko djelo B. Berse (u 3 čina, 9. VI. 1905. — 31. V. 1906):
 - a) libretto dra A. M. Willnera, izvornik NSB
 - b) dvije bilježnice s (pretežno) skicama »Ognja« SC
 - c) glasovirski izvadak djela, izv. NSB
 - d) ork. partitura djela, izv. NSB
 22. ISTAKNUTI OPERETNI SKLADATEJ (i dirigent) OSKAR NEDBAL (1874—1930): njemu je Bersa u to vrijeme, kao i nekim drugim tada poznatim bečkim operetnim autorima (npr. L. Fallu, O. Straussu, C. M. Ziehreru) instrumentirao (pa i iz skica izrađivao) neka djela
 23. SAČUVANI LIST s jednim od Bersinih radova takve naravi za autora C. M. Ziehrera (1843—1922) SC
 24. FOTOGRAFIJA BERSINA SINA IVANA, rodenog 15. IV. 1908., koji je živio svega deset mjeseci SC
 25. OBITELJ BERSA (sa suprugama nekih od sinova), fotografija načinjena u Zadru prije g. 1909. SC
 - 25a. BERSA sa suprugom i K. Nagyem u zajedničkom bečkom stanu (Josephstadterstr. 9) g. 1908 Ny
 26. OSIJEK početkom XX. stoljeća, u kojem je Bersa na kratko vrijeme djelovao kao kapelnik opere (1908) PMH
 27. FOTOGRAFIJA PJEVAČICE osječke opere ADE LENSKE s vlastoručnom posvetom Bersi i njegovoj supruzi od 20. XI. 1908. SC

28. NEKI OD BERSINIH BEČKIH PRIJATELJA U GODINAMA boravka u Beču:
- dr. M. Rešetar (1860—1940) SČ
 - dr. K. Radoničić (1897—1935) s obitelji SČ
 - dr. J. Nagy (1884—) Ny
 - T. Rosandić (1878—1958)
 - I. Kerdić (1881—1953)
 - J. Kosor (1879—1961) IKT
29. ZAJEDNIČKA FOTOGRAFIJA SČ
30. NEKE OD BERSINIH SKLADBI, nastale od završetka »Ognja« do g. 1911.:
- »Meeresleuchten«, solo-pop. (1906), izvornik NSB
 - »Ljudevitu Gaju«, mješ. zbor (1909), izvornik NSB
 - »La fête des Morts«, solo-pop. 1909), izvornik NSB
 - Ein Lied der Liebe«, solo-pop. (1910), izvornik NSB
 - »Novelletta«, za glasovir, (1910), izvornik NSB
31. OSMRTNICA BERSINA OCA IVANA SČ
32. PRAIZVEDBA »OGNJA« U ZAGREBU 12. SIJEČNJA 1911.:
- prednjava praižvedbe u zagrebačkom tisku IKT
 - programni plakat IKT
 - prepjev libretta na hrvatski jezik (Josip Bersa ?), tiskan u nakladi Gj. Trpinca NSB
 - zgrada kazališta u kojoj je djelo izvedeno PMH
 - fotografije nekih izvodača »Ognja«:
 - S. Jastrzebski (kao R. Thoms), tenor IKT
 - M. Zuna (zajedno sa skladateljem), dirigent SČ
 - I. pl. Raić, redatelj SČ
 - neki važniji novinski osvrti na praižvedbu djela:
 - A. G. Mitoša IKT
 - J. Canića IKT
 - na njemačkom i mađarskom jeziku
 - korektorski zahvati B. Berse u ogleđne stranice tiskanog glasovirskog izvatka »Ognja« SČ
 - tiskani glasovirski izvadak »Ognja« (izd. L. Doblinger [B. Herzmannsky], Beč 1911) NSB
 - novčana doznaka zagrebačkog kazališta Bersi za tantijeme za izvedbe »Ognja« u siječnju g. 1911. SČ
33. ZGRADA IZDAVAČKOG PODUZEĆA L. DOBLINGER (B. Herzmannsky), u kojoj je Bersa od g. 1911. do konačnog povratka u domovinu bio zaposlen kao stalni aranžer i glazbeni savjetnik
34. MATOŠEVA NAJAVA KONCERTA bečke sopranistice Friede pl. Vuković u Zagrebu (8. IV. 1911), na kome je Bersa nastupio kao

- pratilac i autor nekih izvedenih solo-popjevaka
35. TISKANI PRIMJERAK Bersina djela »FÜNF LIEDER« (»Pet pjesama«) koje je g. 1911. objavio L. Doblinger, sa skladateljevom posvetom supruzi dra J. Nagyja Melly Nagy Ny
36. »POSTOLAR OD DELFTA« (»DER SCHUSTER VON DELFT«) treće (i zadnje) dovršeno glazbeno-scensko djelo B. Berse (u 3 čina, 21. III. 1911.—9. III. 1913):
- libretto dra A. M. Willnera i J. Wilhelma SČ
 - neke od sačuvanih skica (5 listova) SČ
 - glas. izvadak 1. i 2. čina, izv. NSB
 - ork. partitura djela, izv. SČ
37. OSMRTNICA BERSINA BRATA IVANA, pokrajinskog ljekarnika u Splitu SČ
38. BERSA SA SUPRUGOM g. 1913. SČ
39. JEDNA OD SAČUVANIH POTVRDA plaćene najamnine za glasovir (od 4. XI. 1913) SČ
40. PRAIZVEDBA »POSTOLAR OD DELFTA« u Zagrebu 26. siječnja 1914.:
- fotografija Berse iz tog vremena IKT
 - predobjava praižvedbe u zagrebačkom tisku IKT
 - programni plakat IKT
 - prepjev libretta na hrvatski jezik (Josip Bersa ?), tiskan u nakladi Gj. Trpinca NSB
 - vrpca s trobojnicom, dar uprave kazališta Bersi SČ
 - fotografije nekih izvodača »Postolara od Delfta«:
 - M. Valenti (kao Pietova žena), alt IKT
 - S. Albini, dirigent IKT
 - neki važniji novinski osvrti na praižvedbu djela IKT
 - karikature izvodača iz zagrebačkog tiska IKT
 - javna Bersina zahvala u »Obzoru« od 10. II. Kazališnoj upravi IKT
41. LEGITTIMAZIONE D' INCOLATO B. BERSE od 11. III. 1915. SČ
42. LJETNI PRAZNICI OBITELJI BERSA g. 1915. u Klosterneuburgu:
- B. Bersa sâm SČ
 - skladatelj sa suprugom Lucijom SČ
43. DVIJE BERSINE SKLADBE za glasovir iz te godine:
- »Ostavljeni pastir«, izvornik SČ
 - »Bizarna serenada«, izvornik SČ
44. PRVA IDEJA O (orkestralnom) CIKLUSU »MOJA DOMOVINA«: »PROLJEĆE (u Dalmaciji)« od 14. XII. 1915. (glas. skica), izv. SČ
45. DVIJE SKLADATELJEVE POSJETNICE iz tih dana SČ

46. CRKVA STIFTSKIRCHE u Beču, koju su Hrvati u tom gradu tada bili uzeli u najam i u kojoj je Bersa neko vrijeme (g. 1916) djelovao kao zborovođa i orguljaš
47. IZVORNIK SKLADBE »DANAS SLAVNO« (za dvoglasni ženski zbor i orgulje), nastale u to vrijeme (1916) NSB
48. SKLADATELJEVA SLIKA, rađena prema fotografiji iz te godine SČ
49. BERSINA SKLADBA »Der Tod des Hofnarren« »Smrt dvorskog lakrdijaša«, sačuvana u glas. izvjetku iz g. 1916. izv. SČ
50. BRZOJAV BRATA VLADIMIRA o skladateljevu oslobođenju od vojne obveze SČ
51. BERSIN SKLADATELJSKI PRILOG za bečku proslavu stote obljetnice rođenja P. Preradovića (1918):
 - a) »Primorska pjesmica«, solo-pop., izv. NSB
 - b) »Jelica«, solo-pop., izv. NSB
 - c) »Crni dan«, solo-pop., izv. NSB
 - d) »Kad«, solo-pop., izv. NSB
 - e) »Zora puca, bit će dana«, kantata, izv. NSB
52. IZVEDBA OPERE »POSTOLAR OD DELFTA« (»Der Schuster von Delft«) u Beču 7. XI. 1918.:
 - a) programni plakat DHS
 - b) zgrada kazališta (Volksoper) u kome je djelo bilo izvedeno PMH
 - c) tiskani glasovirski izvadak djela (izd. L. Doblinger [B. Herz-mansky], Beč 1918) NSB
53. SOLO-POPIJEVKA »SEH DUŠ DAN«, remek-djelo B. Berse, nastala g. 1918. na čakavski tekst V. Nazora:
 - a) skica SČ
 - b) tiskani primjerak iz iste godine (izd. M. Obuljen) Ny
54. OSMRTNICA BERSINE MAJKE FILOMENE SČ
- 54a. KALENDAR NA BERSINU RADNOM STOLU sa fotografijom su-pruge SČ
55. NEKI OD TISKANIH RADOVA B. BERSE kod M. Obuljena, vlasnika izdavačkog poduzeća Édition slave, za koje je skladatelj — uz Doblingerovo — tada radio:
 - a) »Slavenske himne«, za glasovir s podmetnutim tekstom SČ
 - b) »Jugoslavenske božićne pjesme«, za glas. s podm. tekstom NSB
 - c) »Villa von Narenta« (»Neretvanska vila«), glas. izvadak muzike za nijemi film (ork. partitura izgubljena) NSB
56. »SUNČANA POLJA«, prvo dovršeno djelo (orkestralnog) ciklusa »Moja domovina« (1917—1919):
 - a) glasovirska skica iz g. 1917. SČ

- b) dopuna iz g. 1918. SČ
 - c) glasovirski izvadak iz g. 1919. SČ
 - d) ork. partitura iz g. 1926. (ona ranija danas je izgubljena) NSB
57. SLIKA LUCIJE BERSA, rad njezine šogorice Rite Bersa-Bottura
 58. POPRSJA SUPRUŽNIKA BERSA:
 - a) skladateljevo, rad I. Kerdića SČ
 - b) njegove supruge, rad T. Rosandića SČ

III. razdoblje: 1919—1934.

(Z a g r e b)

1. ZAGREB dvadesetih godina ovog (XX) stoljeća PMH
2. NIKOLA ZEC (1883—1958), pjevač koga je Bersa kao glasovirač pratio na turneji po Jugoslaviji g. 1919. IKT
3. PUTNA ISPRAVA B. BERSE od 7. VII. 1919., izdana od vlasti Kra-ljevine SHS SČ
4. DR. M. MIKULIČIĆ koji je Bersi omogućio smještaj u Institutu za anatomiju (Zagreb) u prvo vrijeme nakon njegova konačnog po-vratka u domovinu
5. INSTITUT ZA ANATOMIJU (Zagreb) u kojem je skladatelj, u jed-noj maloj sobici, tada živio MGZ
6. SKICA BERSINE MOLBE ZA NAMJEŠTENJE SČ
7. PRVI DEKRET O POSTAVLJANJU BERSE za učitelja glazbe »učiteljskih škola s naslovom profesora« od 4. II. 1920. SČ
8. UVJERENJE O STALNOJ VOJNOJ NESPOSOBNOSTI B. Berse od 9. V. 1920. SČ
9. IZVORNICI NEKIH BERSINIH SKLADBI, nastalih u to vrijeme:
 - a) »Mélancolie«, za glasovir (1919) NSB
 - b) »Balada«, za glasovir (1921) NSB
 - c) »Na žalu«, za glasovir (1921) NSB
 - d) »Tri pejisaža« za zbor uz instr. pratnju
 - »Mjesečina« (1920: skica SČ, partitura i tiskani primjerak) NSB
 - »Jesen« (1921: glas. izv. i partitura) NSB
 - »Prvi snijeg« (1921: glas. izv. i partitura) NSB
10. DVA DOKUMENTA O PRISILNOM ISELJAVANJU BERSE iz Insti-tuta za anatomiju SČ

11. DEKRET O MJESEČNIM PRINADLEŽNOSTIMA Berse kao učitelja glazbe učiteljskih škola od 7. IX. 1921. SC
12. POTVRDA O PREDAJI PREDMETA koje je Bersa sa suprugom koristio u Institutu za anatomiju SC
13. POZITIVNO RJEŠENJE BERSINE MOLBE O DODJELI STANA u gradskim kućama u Ciglanj (Klaićeva 9a) SC
14. DVIJE FOTOGRAFIJE IZ KUĆE u Klaićevoj 9a:
 - a) skladatelj na balkonu SC
 - b) obitelj B. Berse (supruga, sestra Danica i Dobrila Sambuk, nećakinja skladateljve supruge) SC
15. VLASTORUČNA POSJETNICA Berse u tim danima SC
16. BERSA U DRUŠTVU u obitelji prof. dr. K. Radoničića SC
17. VLASTORUČNA SKLADATELJEVA BIBLIOGRAFIJA njegovih djela od 4. XI. 1921. SC
18. SLIKA BLAGOJA BERSE, bakrorez D. Kokotovića iz g. 1921. SC
19. POTVRDA O SKLADATELJEVOJ PREDAJI MOLBE za opciju državljanstva SHS od 25. I. 1922. SC
20. DEKRET O POSTAVLJANJU BERSE na službu u Muz. akademiji od 1. V. 1922. SC
21. DEKRET O VISINI BERSINE PLAĆE od 17. IV. 1923. SC
22. BERSINA VLASTITA SKRIPTA za predavanja iz instrumentacije NSB
23. SKLADATELJEVA FOTOGRAFIJA iz tih godina NSB
24. NEDOVRSENE BERSINE SKLADBE iz tih godina:
 - a) »Kvartet u jednom stavku« (1. XI. 1922. i 9. I. 1924.) SC
 - b) skladba bez naslova (25. III. 1924) SC
 - c) »Svečana kantata« (9. VI. 1924) SC
25. NASTAVAK RADA na glazbenom romanu »RASKOLNIKOV« (1922—1924) NSB
26. POTVRDA PRIJAVNOG UREDA o stanovanju Berse u Ciglanj (Klaićeva 9a) SC
27. DOMOVNICA SKLADATELJEVA od 16. IX. 1924. SC
28. »NA NAČIN STARIH 'AIRS DE BALLET'«, za glasovir (1926)
 - a) plan djela SC
 - b) ranije Bersine skladbe »Fantasia breve« (Leipzig 1905), »Scherzo« (Beč 1906) i »L' heure des rêveries« (Beč 1917) koje je skladatelj uvrstio u novo djelo SC
 - c) čisto pis novog djela NSB
 - d) tiskani primjerak iz g. 1932. NSB

29. ZADNJE BERSINO DOVRSENO ORKESTRALNO DJELO, drugo u ciklusu »Moja domovina«, simf. pj. »SABLASTI« (1926):
 - a) izvorni primjerak partiture SC
 - b) čisto pisni skladateljjev primjerak NSB
30. PRAIZVEDBA orkestralnog DIPTIHA B. Berse, simf. pjesmi »SABLASTI« i »SUNČANA POLJA« (9. I. 1927):
 - a) sadržajni sinopsis skladateljjev za drugo djelo LŽ
 - b) program Zagrebačke filharmonije (repriznog) koncerta od 6. II. SC
31. SKLADATELJEVA PUTNA ISPRAVA od 5. VII. 1927. SC
32. BERSA ZAJEDNO SA SVOJIM KOLEGAMA u Muz. akademiji SC
33. »RED PRELAZNIH I DIPLOMSKIH ISPITA« u Muz. akademiji šk. g. 1928/29 (2. strana) SC
34. FOTOGRAFIJE NEKIH OD BERSINIH UČENIKA za vrijeme njegova nastavničkog djelovanja u Muz. akademiji (1922—1933)
35. PROGRAMI IZVEDBI DJELA UČENIKA B. BERSE za vrijeme njihova studija u njegovoj klasi (4 programa) SC
36. OSVRT B. PAPANOPULA na jedan od takvih koncerata (»Novosti« od 17. IV. 1932) SC
37. BERSINI UČENICI NA IZLETU sa svojim Učiteljem koji ih je sam fotografirao SC
38. ZNAKOVI HARNOSTI NEKIH BERSINIH UČENIKA SVOM UČITELJU:
 - a) fotografija B. Kunca s posvetom od 29. VI. 1927. SC
 - b) tiskani primjerak »Partite« B. Papandopula s posvetom SC
 - c) doza za cigarete, poklon M. Spillera SC
 - d) razglednice Lj. Čičkine, M. Cipre i I. Brkanovića SC
 - e) zahvala Udruženja studenata Drž. muz. akademije od 13. VI. 1933. SC
 - f) članak R. Matza u »Glazbenom vjesniku« od svibnja 1927. SC
39. »HARMONIZACIJA NARODNIH PJESAMA IZ DALMACIJE za muški zbor« B. Berse, načinjena za Seljačku pjev. župu »Matija Gubec« g. 1927. (litografirani primjerak) NSB
40. SKLADATELJEVI KONCEPTI DVAJU PISAMA:
 - a) Stevanu Hristiću (1885—1958), srpskom skladatelju i dirigentu (od 26. V. 1928) SC
 - b) bratu Josipu (1862—1932), arheologu i književniku (od 14. V. 1930) SC
41. DVIJE ISPRAVE BLAGOJA BERSE:
 - a) željeznička legitimacija (od 1. I. 1930) SC
 - b) putna isprava (od 28. VI. 1931) SC

42. KUĆA U ŽIGROVIČEVOJ 4 (Zagreb), u kojoj je Bersa živio i radio od g. 1931. do smrti (predratna fotografija) SC
43. IZRAZ SUĆUTI S. ALBINIJA SKLADATELJU za smrt brata Josipa SC
44. TRAŽENJE ŽIGE HIRSCHLERA da Bersa dostavi Radio Zagrebu program za svoje kompozicijsko veče (od 27. XII. 1932) SC
45. ZADNJA POZNATA FOTOGRAFIJA B. BERSE NSB
46. ČLANAK Ž. HIRSCHLERA o skladatelju u »Jutarnjem listu« od 19. XI. 1933. NSB
47. TRI SAČUVANE ČESTITKE BERSI za njegov šezdeseti rođendan:
 - a) Mila Cipre SC
 - b) HPD »Trebević« iz Sarajeva SC
 - c) pjesnika Rikarda Katalinića-Jeretova SC
48. ZADNJE DVIJE DOVRŠENE (I SAČUVANE) BERSINE SKLADBE, namijenjene mladima:
 - a) »Ferije — nema više škole!«, za 4 glasovira (1933) NSB
 - b) »Priča moje bake«, NSB
49. ZGRADA BOLNICE u Draškovićevoj ulici, u kojoj je Bersa, tri dana poslije operacije žuči, umro (1. I. 1934) MGZ
50. DOKUMENTI O SKLADATELJEVOJ SMRTI:
 - a) osmrtnice obitelji od 1. I. 1934. i Proforskog vijeća Drž. muz. akademije od 2. I. 1934. SC
 - b) fotografija sa sprovoda 3. I. 1934. SC
 - c) »Smrtni list« od 4. I. 1934. SC
 - d) dva novinska nekrologa (»Obzor« od 2. I. 1934. i »Morgenblatt« od 2. I. 1934) SC
 - e) izjave sućuti Luciji (i Danici) Bersa od K. Baranovića, Uprave Nar. kazališta (Zagreb), »Dalmatinskog skupa« (Zagreb), Kolegijuma muz. škole »Stanković« iz Beograda, Udruženja studenata Drž. muz. akademije (Zagreb), B. Herzmanskoga iz Beča, obitelji T. Rosandića (Beograd), pjesnika R. Katalinića-Jeretova, Društva autora, skladatelja i glazb. izdavača iz Beča, HPD »Lisinski«, (Zagreb) SC
 - f) zahvala Lucije i Danice Bersa SC
 - g) »Zaključak« Sreskog suda I. u Zagrebu o ostavinskom predmetu iza pok. B. Berse (od 24. I. 1934) SC
51. GROB BLAGOJA BERSE s nadgrobnom pločom kipara i dugogodišnjeg skladateljeva prijatelja T. Rosandića
52. MODEL TE NADGROBNE PLOČE T. ROSANDIĆA SC

53. PISAČI STOL SKLADATELJEV s nekima od glazbenih knjiga kojima se on služio, dvjema njegovim dozama za cigarete, njegovim »cigaršpicom« i pečatnjakom SC
54. GLASOVIR BLAGOJA BERSE sa zadnjom i nedovršenom skladbom za gud. kvartet »NA KLINICI«, započetom u danima predsmrtno bolesti SC NSB

*Značajniji izložci o Bersi i njegovoj obitelji
od skladateljeve smrti do danas*

1. NEPOSREDNA SVJEDOČANSTVA O BLAGOJU BERSI:
 - a) »Bersa među svojim učenicima« Z. Grgoševića (»Obzor« od 4. I. 1934) NSB
 - b) »Blagoje Bersa kao pedagog« B. Papandopula (»Novosti« od 24. XII. 1934) NSB
 - c) »Blagoje Bersa« dra J. Nagyja (»Sv. Cecilija« od g. 1935., posebni otisak) SC
 - d) »Blagoje Bersa« M. Cipre (»Sv. Cecilija« 1943, XXXVII, br. 2) NSB
2. ZAKAŠNJELA NARUDŽBA BEČKOG SASTAVA »WIENER GITTA-RE-KAMMERMUSIK 'TRIO'« BERSI za skladbu koju bi oni izvodili (od 8. III. 1935) SC
3. FOTOGRAFIJA LUCIJE BERSA I LIDIJE BERSA, udovice skladateljeva brata Josipa od 23. VII. 1939. SC
4. IZDANJA FRANJE ŠIDAKA (»Jugo-muzika«) nekih Bersinih solo-popjevaka:
 - a) »Ja te ljubim« NSB
 - b) »Ne znam što je« NSB
 - c) »Duhaj vjetre« NSB
 - d) »Robinjica« NSB
 - e) »Svjetlucavo more« NSB
 - f) »Oj sancii, vi šareni sancii NSB
5. PROGRAMI NEKIH KONCERATA s izvedbama Bersinih djela od 1935. do 1964. (7 komada) SC
6. ČLANAK skladateljeva prijatelja BOŽE LOVRIĆA u »Obzoru« od 20. VI. 1939. SC
7. TISKANA PARTITURA simf. pj. »SUNČANA POLJA« (Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb 1950) NSB
8. RADOVI O BLAGOJU BERSI:
 - a) M. Kuntarić: OPERE B. BERSE (dipl. radnja u historijskom odjelu Muz. akademije u Zagrebu, 1953) MA

- b) B. Antić: BILJEŠKE O RAZVOJU KLAVIRSKOJ MUZIKE U HRVATSKOJ (dipl. radnja u hist. odj. Muz. akad. u Zagrebu, 1956) MA
 - c) M. Kuntarić: BLAGOJE BERSA, Zagreb 1959 (izd. JAZU), monografija
 - d) M. Cipra: »SUNČANA POLJA« B. BERSE, Zagreb 1967.
9. FOTOGRAFIJA LUCIJE BERSA I DOBRILE SMIRČIĆ, rod. SAMBUK, njezine nećakinje, iz g.1955. SČ
 10. GLAZBENE ŠKOLE U ZAGREBU (Britanski trg 5) I ZADRU S IMENOM BLAGOJA BERSA HŠM
 11. ULICA U ZAGREBU S IMENOM BLAGOJA BERSA (Podsused)
 12. ČLANAK NEPOTPISANOG AUTORA O SKLADATELJU, objavljen u »Vjesniku« SČ
 13. PROSLAVA STOTE OBLJETNICE SKLADATELJEVA ROĐENJA (Zagreb 1973):
 - a) 43. priredba Muz. škole »V. Lisinski« u Zagrebu s djelima B. Berse (28. III)
 - b) plakat Nar. sveučilišta grada s predavanjem o skladateljevu životu i radu (29. III)
 - c) plakat proslave
 - d) programna knjižica manifestacija
 - e) katalog izložbe
 - f) »Izabrana djela B. Berse« u 5 svezaka (10 knjiga), izd. Društva hrvatskih skladatelja (uredio L. Županović):
 - Vokalne skladbe
 - Skladbe za glasovir
 - Orkestralna djela (Dramatska ouvertura, Idila, Capriccio-scherzo, Sablasti, Sunčana polja)
 - Opere u glasovirskom izvratku (Oganj, Postolar od Delfta)
 - Nedovršeni planovi (IV. st. Simfonije u c-molu op. 25, Ras-kolnikov)
 - g) program Znanstvenog skupa o životu i djelu B. Berse
 - h) poštanska omotnica, tiskana za ovu proslavu
 - i) V. Rabadan: BERSI U ČAST, oda (1973), izv.
 - j) J. Nagy: BLAGOJE BERSA — Sjećanja povodom 100.-obljetnice rođenja (rukopis)
 - k) Josip Poljan, ak. kipar: Poprsje B. Berse (1973).

53. PISAČI STOL SKLADATELJEV s nekima od glazbenih knjiga kojima se on služio, dvjema njegovim dozama za cigarete, njegovim »cigaršpicom« i pečatnjakom SČ
54. GLASOVIR BLAGOJA BERSA sa zadnjom i nedovršenom skladbom za gud. kvartet »NA KLINICI«, započetom u danima predsmrtne bolesti SČ NSB

*Značajniji izložci o Bersi i njegovoj obitelji
od skladateljeve smrti do danas*

1. NEPOSREDNA SVJEDOČANSTVA O BLAGOJU BERSI:
 - a) »Bersa među svojim učenicima« Z. Grgoševića (»Obzor« od 4. I. 1934) NSB
 - b) »Blagoje Bersa kao pedagog« B. Papandopula (»Novosti« od 24. XII. 1934) NSB
 - c) »Blagoje Bersa« dra J. Nagyja (»Sv. Cecilija« od g. 1935., posebni otisak) SČ
 - d) »Blagoje Bersa« M. Cipre (»Sv. Cecilija« 1943, XXXVII, br. 2) NSB
2. ZAKAŠNJELA NARUDŽBA BEČKOG SASTAVA »WIENER GITTA-RE-KAMMERMUSIK 'TRIO'« BERSI za skladbu koju bi oni izvodili (od 8. III. 1935) SČ
3. FOTOGRAFIJA LUCIJE BERSA I LIDIJE BERSA, udovice skladateljeva brata Josipa od 23. VII. 1939. SČ
4. IZDANJA FRANJE ŠIDAKA (»Jugo-muzika«) nekih Bersinih solo-popjevaka:
 - a) »Ja te ljubim« NSB
 - b) »Ne znam što je« NSB
 - c) »Duhaj vjetre« NSB
 - d) »Robinjica« NSB
 - e) »Svjetlucavo more« NSB
 - f) »Oj sancii, vi šareni sancii« NSB
5. PROGRAMI NEKIH KONCERTATA s izvedbama Bersinih djela od 1935. do 1964. (7 komada) SČ
6. ČLANAK skladateljeva prijatelja BOŽE LOVRIČA u »Obzoru« od 20. VI. 1939. SČ
7. TISKANA PARTITURA simf. pj. »SUNČANA POLJA« (Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb 1950) NSB
8. RADOVI O BLAGOJU BERSI:
 - a) M. Kuntarić: OPERE B. BERSE (dipl. radnja u historijskom odjelu Muz. akademije u Zagrebu, 1953) MA

- b) B. Antić: BILJEŠKE O RAZVOJU KLAVIRSKOJ MUZIKE U HRVATSKOJ (dipl. radnja u hist. odj. Muz. akad. u Zagrebu, 1956) MA
 - c) M. Kuntarić: BLAGOJE BERSA, Zagreb 1959 (izd. JAZU), monografija
 - d) M. Cipra: »SUNČANA POLJA« B. BERSE, Zagreb 1967.
9. FOTOGRAFIJA LUCIJE BERSA I DOBRILE SMIRČIĆ, rod. SAMBUK, njezine nećakinje, iz g.1955. SC
10. GLAZBENE ŠKOLE U ZAGREBU (Britanski trg 5) I ZADRU S IMENOM BLAGOJA BERSE HŠM
11. ULICA U ZAGREBU S IMENOM BLAGOJA BERSE (Podsused)
12. ČLANAK NEPOTPISANOG AUTORA O SKLADATELJU, objavljen u »Vjesniku« SC
13. PROSLAVA STOTE OBLJETNICE SKLADATELJEVA ROĐENJA (Zagreb 1973):
- a) 43. priredba Muz. škole »V. Lisinski« u Zagrebu s djelima B. Berse (28. III)
 - b) plakat Nar. sveučilišta grada s predavanjem o skladateljevu životu i radu (29. III)
 - c) plakat proslave
 - d) programna knjižica manifestacija
 - e) katalog izložbe
 - f) »Izabrana djela B. Berse« u 5 svezaka (10 knjiga), izd. Društva hrvatskih skladatelja (uredio L. Županović):
 - Vokalne skladbe
 - Skladbe za glasovir
 - Orkestralna djela (Dramatska ouvertura, Idila, Capriccio-scherzo, Sablasti, Sunčana polja)
 - Opere u glasovirskom izvatku (Oganj, Postolar od Delfta)
 - Nedovršeni planovi (IV. st. Simfonije u c-molu op. 25, Ras-kolnikov)
 - g) program Znanstvenog skupa o životu i djelu B. Berse
 - h) poštanska omotnica, tiskana za ovu proslavu
 - i) V. Rabadan: BERSI U ČAST, oda (1973), izv.
 - j) J. Nagy: BLAGOJE BERSA — Sjećanja povodom 100.-obljetnice rođenja (rukopis)
 - k) Josip Poljan, ak. kipar: Poprsje B. Berse (1973).